



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University  
All rights reserved

## ภาคผนวก ก

## รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโปรแกรมการฝึกทักษะสังคมแบบ ART

ผู้เชี่ยวชาญ

สังกัด

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมพ์มาศ ตาปัญญา

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์  
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. นางกรรณก อุทรโยธา

นักสังคมสงเคราะห์ 7 ว.

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน  
เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright© by Chiang Mai University  
All rights reserved

## ภาคผนวก ข

## ตัวอย่างแบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก

**คำอธิบาย** หัวข้อต่อไปนี้เป็นคำอธิบายถึงพฤติกรรมของเยาวชน โปรดทำเครื่องหมายวงกลมหมายเลขที่ท่านพิจารณาเห็นว่าหัวข้อนั้นอธิบายลักษณะพฤติกรรมของเยาวชนในขณะนี้ หรือในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา โดยวงกลมหมายเลข 2 ถ้าเห็นว่าเป็นเช่นนั้นอย่างมากหรือบ่อยครั้งมาก ให้วงกลมหมายเลข 1 ถ้าเห็นว่าเป็นเช่นนั้นเล็กน้อยหรือบางครั้ง และให้วงกลมหมายเลข 0 ถ้าเห็นว่าเป็นเช่นนั้นเลย โปรดตอบทุกข้อเท่าที่ท่านสามารถทำได้ ถึงแม้ว่าบางหัวข้อไม่อธิบายถึงพฤติกรรมของเยาวชนโดยตรงก็ตาม

- 0 ไม่เป็นเลย  
1 เป็นเล็กน้อยหรือเป็นบางครั้ง  
2 เป็นอย่างมากหรือบ่อยครั้งมาก

ข้อ	ข้อความ	หมายเลข		
1	ประพฤติดนเด็กกว่าวัย	0	1	2
2	มีอาการแพ้ (โปรดอธิบายหรือยกตัวอย่าง) .....	0	1	2
3	ชอบโต้เถียง	0	1	2
-	.....	0	1	2
-	.....	0	1	2
-	.....	0	1	2
-	.....	0	1	2
132	ทำตัวแก่เกินวัย (แก่แดด)	0	1	2
133	ใช้เงินไม่เป็น	0	1	2
134	ออกจากบ้านไปเรื่อยๆ โดยไร้จุดหมาย	0	1	2

### ภาคผนวก ก

#### โปรแกรมการฝึกทักษะสังคมแบบ ART

โปรแกรมการฝึกทักษะสังคมแบบ ART คัดแปลงจากโปรแกรมการฝึกเพื่อแทนที่ความก้าวร้าว ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาฝึก 3 ส่วน ทำการฝึกทั้งหมด 13 ครั้ง ใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 25 ชั่วโมง มีรายละเอียดดังนี้

1. การฝึกทักษะการแสดงออกทางสังคม 4 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 8 ชั่วโมง
2. การฝึกควบคุมความโกรธ 5 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 8 ชั่วโมง
3. การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 4 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 9 ชั่วโมง

#### ส่วนที่ 1 การฝึกทักษะการแสดงออกทางสังคม

##### เป้าหมาย

เพื่อฝึกทักษะการแสดงออกให้กับเยาวชน เพื่อเป็นการให้ทางเลือกในการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม

##### ทักษะที่ฝึก

การฝึกทักษะการแสดงออกทางสังคมในการวิจัยครั้งนี้ ทำการฝึกทั้งหมด 7 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะการฟัง
2. ทักษะการเริ่มต้นการสนทนา
3. ทักษะการสนทนา
4. ทักษะการกล่าวชื่นชม
5. ทักษะการขอบคุณ
6. ทักษะการเจรจา
7. ทักษะการตอบสนองการขู่ล้อ

## ขั้นตอนในการฝึก

การฝึกทักษะการแสดงออกทางสังคม มีขั้นตอนดังนี้

### 1. อธิบายคำจำกัดความของทักษะ

เป้าหมายของขั้นตอนนี้คือการทำให้ผู้รับการฝึกเข้าใจทักษะที่จะสอน ผู้ฝึกทำให้ผู้รับการฝึกเข้าใจด้วยการถ่ายทอดทั้ง ความหมายเชิงนามธรรม และ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม อธิบายถึงขั้นตอนและรายละเอียดของทักษะที่สอนทั้งหมด พร้อมทั้งให้บัตรทักษะสำหรับทักษะที่สอนในครั้งนั้นๆ แก่ผู้รับการฝึกทุกคน เพื่อเป็นการสะดวกในการทบทวน

### 2. การแสดงต้นแบบของการใช้ทักษะโดยผู้ฝึก

ผู้ฝึกแสดงต้นแบบการใช้ทักษะตามขั้นตอนที่ระบุในบัตรทักษะ พร้อมให้คำอธิบายและตัวอย่างการนำไปใช้ในลักษณะต่างๆ โดยการแสดงต้นแบบคำนี้ถึงลักษณะของผู้แสดงต้นแบบ ลักษณะของการแสดงต้นแบบ และลักษณะของผู้รับการฝึก

### 3. การระบุถึงความจำเป็นของการใช้ทักษะสำหรับผู้รับการฝึก

ระบุถึงความจำเป็นในปัจจุบันที่จะต้องมีทักษะของผู้รับการฝึกแต่ละคน เพื่อนำไปใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การแสดงบทบาทสมมตินั้นเป็นการชักจูงการแสดงพฤติกรรม โดยจัดให้แสดงทักษะในลักษณะที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการกับสถานการณ์หรือความสัมพันธ์ปัจจุบันหรือในอนาคตของผู้รับการฝึก ไม่ใช่สถานการณ์สมมติที่ผู้ฝึกสร้างขึ้นหรือเป็นการตอบสนองต่อเหตุการณ์ หรือกรณีที่เกิดขึ้นในอดีตที่ไม่เป็นปัญหากับผู้รับการฝึกในปัจจุบัน อีกต่อไป โดยผู้รับการฝึกแต่ละคนจะถูกถามสั้นๆ เพื่อให้อธิบายถึงสถานที่ เวลา และผู้ที่จะนำทักษะที่ฝึกไปใช้ประโยชน์ได้

### 4. การเลือกผู้แสดงบทบาทสมมติ

กฎข้อหนึ่งของการฝึกทักษะการแสดงออกทางสังคมคือ สมาชิกทุกคนต้องแสดงบทบาทสมมติในทุกๆ ทักษะ โดยไม่มีข้อโต้แย้ง ดังนั้น โดยทั่วไปการจัดลำดับการแสดงมักจะทำโดยใช้อาสาสมัคร และใช้วิธีการให้ผู้รับการฝึกมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือ สร้างความมั่นใจ และเน้นประโยชน์ของทักษะที่มีต่อผู้รับการฝึก มากกว่าการใช้วิธีการบังคับโดยผู้ฝึก

### 5. การเตรียมการแสดงบทบาทสมมติ

ผู้รับการฝึกแต่ละคนจะรับบทบาทเป็นผู้แสดงหลัก และจะเป็นผู้เลือกผู้รับการฝึกคนอื่นที่จะมาแสดงเป็นผู้แสดงสมทบ โดยกระตุ้นให้เลือกผู้แสดงสมทบที่มีความคล้ายคลึงกับบุคคลเป้าหมายมากที่สุด ผู้แสดงหลักเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดที่จำเป็นในการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้การ

แสดงสมจริงมากที่สุด ผู้ฝึกจะเป็นผู้อธิบายตำแหน่งสถานที่ เหตุการณ์ที่กำลังเกิด ขึ้น อารมณ์และท่าทางของผู้แสดงสมทบควรจะแสดง รวมถึงรายละเอียดอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์

#### 6. การแสดงบทบาทสมมติ

ก่อนเริ่มแสดงบทบาทสมมติ ผู้ฝึกย้ำกับผู้รับการฝึกแต่ละคนถึงบทบาทและความรับผิดชอบ โดยผู้แสดงหลักต้องทำตามขั้นตอนของทักษะในบัตรทักษะ ผู้แสดงสมทบอยู่ในบทบาทที่กำหนด ส่วนผู้รับการฝึกคนอื่นๆ ให้ชมการแสดงบทบาทสมมติด้วยความตั้งใจเพื่อจะได้ทบทวนขั้นตอนของการแสดงทักษะ และอาจมีการมอบหมายขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งให้แก่ผู้สังเกตแต่ละคนเพื่อติดตามและบันทึกเนื้อหาและคุณภาพของการแสดงทักษะเพื่อรายงานต่อกลุ่มในช่วงการให้ข้อมูลป้อนกลับ จากนั้นให้เริ่มต้นการแสดง

#### 7. การให้ข้อมูลป้อนกลับ

เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับสั้นๆ ที่ทำหลังจากการแสดงบทบาทสมมติแต่ละครั้ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้แสดงหลักได้รู้ว่าเขาได้ทำตามขั้นตอน ได้ดีเพียงใด ตรวจสอบผลกระทบทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับผู้แสดงสมทบ และเป็นการสนับสนุนให้ผู้แสดงหลักพยายามนำบทบาทที่แสดงไปใช้ในชีวิตจริง

ในขั้นตอนนี้ ผู้ฝึกจะขอให้ผู้แสดงหลักรายงานว่าทุกคนจะได้ให้ความเห็นก่อนที่จะตอบรับหรือโต้แย้ง ส่วนผู้แสดงสมทบจะถูกถามถึงปฏิกิริยาของเขา จากนั้นให้ผู้สังเกตให้ความเห็นกับผู้แสดงหลักทำตามขั้นตอน ได้ดีเพียงใดและความเห็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และผู้ฝึกเป็นผู้ให้ความเห็นถึงการแสดงว่าเป็นไปตามขั้นตอนเพียงใด ตามด้วยการเสริมแรงทางสังคม

#### 8. การให้การบ้าน

หลังจากการแสดงบทบาทสมมติ ผู้รับการฝึกได้รับการแนะนำให้ลองใช้ทักษะที่เรียนรู้ในสถานการณ์จริง โดยมอบหมายให้ใช้ทักษะที่ได้เรียนรู้กับบุคคลที่อยู่ภายนอกกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกทักษะสังคมแบบ ART โดยเขียนชื่อของบุคคลที่ผู้รับการฝึกจะลองนำทักษะที่เรียนรู้ไปใช้ วันเวลา สถานที่ และข้อมูลอื่นๆ ที่ตกลงกันลงในรายงานการบ้านของผู้รับการฝึกแต่ละคน โดยในช่วงต้นของการฝึกครั้งต่อไปจะนำมานำเสนอและอภิปรายถึงผลจากการนำทักษะไปใช้ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติจริงของผู้รับการฝึกแต่ละคน

#### 9. การเลือกผู้แสดงบทบาทสมมติคนต่อไป

การแสดงจะดำเนินต่อไปจนทุกคนมีโอกาสดำเนินการแสดงหลังอย่างน้อยหนึ่งครั้ง หรืออาจมากกว่านั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการแสดงและการบ้านที่เกี่ยวข้อง บางครั้งอาจต้องใช้การฝึกสองหรือสามครั้งในการฝึกทักษะหนึ่งทักษะ ในการเลือกผู้รับการฝึกคนต่อไปมาแสดงบทบาทสมมติ จะมีการให้คำอธิบายกระบวนการฝึกทั้งหมดเช่นเดิมซ้ำทุกครั้ง จนกว่าสมาชิกทั้งหมดจะสามารถทำตามขั้นตอนการฝึกทั้งภายในและภายนอกกลุ่มได้อย่างคล่องแคล่ว

## ตัวอย่างทักษะในการฝึกทักษะการแสดงออกทางสังคม

## ทักษะที่ 1 : การฟัง

ขั้นตอน	หมายเหตุผู้ฝึก
1. มองผู้ที่กำลังพูด	1. หันหน้าเข้าหาผู้พูด สบตาผู้พูด
2. คิดถึงสิ่งที่เขากำลังพูด	2. แสดงว่ากำลังฟังด้วยการพยักหน้าหรือพูด “ฮือ-ฮืม”
3. รอจนกว่าจะถึงตาเป็นผู้พูด	3. อยู่นิ่งๆ อย่าโยกตัว
4. พูดสิ่งที่ต้องการพูด	4. ถามคำถาม แสดงความรู้สึก แสดงความ คิดเห็น

## เนื้อหาที่แนะนำในการแสดงตัวแบบ

โรงเรียนหรือเพื่อนบ้าน ครูอธิบายงานที่มอบหมายให้ห้องทำกับผู้แสดงหลัก

บ้าน แม่รู้สึกเสียใจ ผู้แสดงหลักเป็นผู้ฟัง

กลุ่มเพื่อน เพื่อนเล่าเกี่ยวกับภาพยนตร์ที่ชอบให้ผู้แสดงหลักฟัง

## ข้อสังเกตสำหรับผู้ฝึก

ทักษะสังคมเบื้องต้นทุกทักษะเป็นพื้นฐานของการดำเนินการฝึก ในการเริ่มต้นการฝึกทักษะการแสดงออกทางสังคม การฝึกทักษะเบื้องต้นนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฝึกในการดำเนินการฝึกทักษะอื่นๆ ต่อไป

เหมือนในขั้นตอนที่ 2 ของทักษะการฟัง หลายขั้นตอนของพฤติกรรมที่ให้คำอธิบายของทักษะในบทนี้คือ ขั้นตอนการใช้ทักษะต่างๆ ในความเป็นจริงนั้นขั้นตอนต่างๆ เกิดขึ้นภายในความคิดของผู้ใช้ทักษะเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เมื่อแสดงตัวแบบหรือแสดงบทบาทสมมติในการฝึกทักษะการแสดงออกทางสังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสดงออกมาด้วยเสียงดังเพื่อแสดงให้รับรู้ถึงขั้นตอนความคิดที่ช่วยให้เรียนรู้ได้รวดเร็วและคงอยู่มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

All rights reserved

ตัวอย่างบัตรทักษะ

ทักษะที่ 1

**การฟัง**

**ขั้นตอน**

มองผู้ที่กำลังพูด

คิดถึงสิ่งที่เขากำลังพูด

รองนกว่าจะถึงตาเป็นผู้พูด

พูดสิ่งที่ต้องการพูด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
 Copyright© by Chiang Mai University  
 All rights reserved



## ตัวอย่างบันทึกการบ้าน

ชื่อ	วันที่
------	--------

## เขียนในห้องเรียน

ชื่อทักษะที่จะใช้	
ขั้นตอนของทักษะ	
สถานที่ที่จะนำทักษะไปใช้	
บุคคลที่จะนำทักษะไปใช้	
วันและเวลาที่จะนำทักษะไปใช้	

## เขียนหลังการนำทักษะไปใช้

เกิดอะไรขึ้นบ้างขณะที่นำทักษะไปใช้			
ในเหตุการณ์จริง คุณทำตามขั้นตอนใดบ้าง			
คุณทำได้ดีแค่ไหนในการนำทักษะไปใช้จริง			
<input type="checkbox"/> ยอดเยี่ยม	<input type="checkbox"/> ดี	<input type="checkbox"/> พอใช้	<input type="checkbox"/> ต้องปรับปรุง
คุณคิดว่าการบ้านชิ้นต่อไปของคุณควรเป็นอย่างไร			

## ส่วนที่ 2 การฝึกควบคุมความโกรธ

### เป้าหมาย

1. ทำให้เยาวชนที่แสดงความก้าวร้าวเป็นประจำลดความถี่ในการเกิดอารมณ์โกรธลง
2. เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้วิธีการควบคุมตนเองเมื่อเกิดอารมณ์โกรธ

### หัวข้อในการฝึก

การฝึกควบคุมความโกรธในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การฝึกทั้งหมด 9 หัวข้อ ได้แก่

1. ส่วนประกอบของสถานการณ์ขัดแย้ง
2. บันทึกสถานการณ์
3. ตัวกระตุ้นความโกรธ
4. สัญญาณความโกรธ
5. เทคนิคลดโกรธ
6. ตัวเตือน
7. การประเมินตนเอง
8. การคิดไปข้างหน้า
9. วงจรพฤติกรรมความโกรธ

### ขั้นตอนในการฝึก

การฝึกครั้งที่ 1 : ส่วนประกอบของสถานการณ์ขัดแย้งและบันทึกสถานการณ์

1. ชี้แจงเป้าหมายของการฝึกควบคุมความโกรธ และชักจูงให้เยาวชนเห็นด้วย
2. ชี้แจงกฎ กติกา และกระบวนการฝึก
3. อภิปราย “ส่วนประกอบของสถานการณ์ขัดแย้ง (A-B-C)”
  - A. อะไรทำให้เกิดขึ้น (เริ่มต้น)
  - B. ทำอย่างไร
  - C. ผลเป็นอย่างไร
4. แนะนำ “บันทึกสถานการณ์”
5. ทบทวนเป้าหมาย กระบวนการ ส่วนประกอบของสถานการณ์ขัดแย้ง และบันทึกสถานการณ์
6. ให้การบ้าน (บันทึกสถานการณ์)

### การฝึกครั้งที่ 2 : ตัวกระตุ้นความโกรธ และสัญญาณความโกรธ

1. ทบทวนการฝึกครั้งที่ 1 และอภิปรายบันทึกสถานการณ์
2. อภิปราย " ตัวกระตุ้นความโกรธภายในและภายนอก"
3. อภิปราย "สัญญาณความโกรธ"
4. แสดงบทบาทสมมติ "ตัวกระตุ้นความโกรธ + สัญญาณความโกรธ"
5. ให้ข้อมูลป้อนกลับ
6. ทบทวนส่วนประกอบของสถานการณ์ขัดแย้ง บันทึกสถานการณ์ ตัวกระตุ้นความโกรธ และสัญญาณความโกรธ
7. ให้การบ้าน (บันทึกสถานการณ์)

### การฝึกครั้งที่ 3 : เทคนิคลดโกรธ

1. ทบทวนการฝึกครั้งที่ 2 และอภิปรายบันทึกสถานการณ์
2. อภิปราย "เทคนิคลดโกรธ"
  - 2.1. เทคนิคลดโกรธ 1 : การหายใจ
  - 2.2. เทคนิคลดโกรธ 2 : การนับถอยหลัง
  - 2.3. เทคนิคลดโกรธ 3 : การจินตนาการถึงความผ่อนคลาย
3. แสดงบทบาทสมมติ "ตัวกระตุ้นความโกรธ + สัญญาณความโกรธ + เทคนิคลดโกรธ"
4. ให้ข้อมูลป้อนกลับ
5. ทบทวนส่วนประกอบของสถานการณ์ขัดแย้ง บันทึกสถานการณ์ ตัวกระตุ้นความโกรธ สัญญาณความโกรธ และเทคนิคลดโกรธ
7. ให้การบ้าน (บันทึกสถานการณ์)

### การฝึกครั้งที่ 4 : ตัวเตือน และการประเมินตนเอง

1. ทบทวนการฝึกครั้งที่ 3 และอภิปรายบันทึกสถานการณ์
2. อภิปราย "ตัวเตือน"
3. อภิปราย "การประเมินตนเอง"
  - 3.1. การประเมินตนเอง
  - 3.2. การให้รางวัลตนเอง
  - 3.3. การพัฒนาตนเอง

4. แสดงบทบาทสมมติ “ตัวกระตุ้นความโกรธ + สัญญาความโกรธ + เทคนิคลดโกรธ + ตัวเตือน + การประเมินตนเอง”
5. ให้ข้อมูลป้อนกลับ
6. ทบทวนส่วนประกอบของสถานการณ์ขัดแย้ง บันทึกสถานการณ์ ตัวกระตุ้นความโกรธ สัญญาความโกรธ เทคนิคลดโกรธ ตัวเตือน และการประเมินตนเอง
7. ให้การบ้าน (บันทึกสถานการณ์)

#### การฝึกครั้งที่ 5 : การคิดไปข้างหน้า และวงจรพฤติกรรมความโกรธ

1. ทบทวนการฝึกครั้งที่ 4 และอภิปรายบันทึกสถานการณ์
2. อภิปราย “การคิดไปข้างหน้า”
  - 2.1. ผลระยะสั้นและระยะยาว
  - 2.2. ผลภายนอกและผลภายใน
3. แสดงบทบาทสมมติ “ตัวกระตุ้นความโกรธ + สัญญาความโกรธ + เทคนิคลดโกรธ + การคิดไปข้างหน้า + ตัวเตือน + การประเมินตนเอง”
4. ให้ข้อมูลป้อนกลับ
5. อภิปราย “วงจรพฤติกรรมความโกรธ”
  - 5.1. ระบุสิ่งกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมความโกรธ
  - 5.2. เปลี่ยนแปลงสิ่งกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมความโกรธ
6. ทบทวนส่วนประกอบของสถานการณ์ขัดแย้ง บันทึกสถานการณ์ ตัวกระตุ้นความโกรธ สัญญาความโกรธ เทคนิคลดโกรธ ตัวเตือน การประเมินตนเอง การคิดไปข้างหน้า และวงจรพฤติกรรมความโกรธ
7. ให้การเสริมแรงสำหรับการมีส่วนร่วม และสนับสนุนให้ทำต่อไป

## ตัวอย่างบันทึกสถานการณ์

ชื่อ	วันที่
<b>เวลา</b> <input type="checkbox"/> เช้า <input type="checkbox"/> กลางวัน <input type="checkbox"/> เย็น <input type="checkbox"/> กลางคืน	
<b>ฉันอยู่ที่ไหน?</b> <input type="checkbox"/> ห้องเรียน <input type="checkbox"/> ห้องน้ำ <input type="checkbox"/> บริเวณในอาคาร <input type="checkbox"/> หอนอน <input type="checkbox"/> Team Office <input type="checkbox"/> Hall (ห้องประชุม) <input type="checkbox"/> โรงพละ <input type="checkbox"/> โรงอาหาร <input type="checkbox"/> ระหว่างทำงาน <input type="checkbox"/> กลางแจ้ง สนาม <input type="checkbox"/> อื่นๆ.....	
<b>เกิดอะไรขึ้น?</b> <input type="checkbox"/> มีคนช่วยให้โกรธ <input type="checkbox"/> มีคนเอาของฉันไป <input type="checkbox"/> มีคนทำสิ่งที่ฉันไม่ชอบ <input type="checkbox"/> ฉันทำบางอย่างผิดพลาด <input type="checkbox"/> มีคนเริ่มต่อสู้กับฉัน <input type="checkbox"/> อื่นๆ.....	
<b>ใครคือคนนั้น?</b> <input type="checkbox"/> ชาวชนคนอื่น <input type="checkbox"/> พ่อบ้าน/แม่บ้าน <input type="checkbox"/> ครู/เจ้าหน้าที่ <input type="checkbox"/> คนอื่น	
<b>ฉันทำอะไร?</b> <input type="checkbox"/> ใช้กำลังโต้ตอบ <input type="checkbox"/> บอกเพื่อนหรือผู้ใหญ่ <input type="checkbox"/> หนึ <input type="checkbox"/> ไม่สนใจ <input type="checkbox"/> ตะโกนหรือใช้เสียงดัง <input type="checkbox"/> ใช้เทคนิคการควบคุมความโกรธ <input type="checkbox"/> ร้องไห้ ..... <input type="checkbox"/> เดินออกมาอย่างสงบ ..... <input type="checkbox"/> ทำสิ่งของเสียหาย <input type="checkbox"/> พยายามทำความเข้าใจ <input type="checkbox"/> ถูกคนอื่นห้ามเอาไว้ <input type="checkbox"/> ใช้ทักษะ <input type="checkbox"/> บอกเจ้าหน้าที่ .....	
<b>ฉันโกรธแค่ไหน?</b> <input type="checkbox"/> โกรธที่สุด <input type="checkbox"/> โกรธมาก <input type="checkbox"/> โกรธปานกลาง <input type="checkbox"/> โกรธเล็กน้อย <input type="checkbox"/> ไม่โกรธเลย	
<b>ฉันควบคุมตนเองได้ดีแค่ไหน?</b> <input type="checkbox"/> ยอดเยี่ยม <input type="checkbox"/> ดี <input type="checkbox"/> พอใช้ <input type="checkbox"/> ไม่ดีเท่าไร <input type="checkbox"/> ต้องปรับปรุง	

### ส่วนที่ 3 การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

#### เป้าหมาย

เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนให้มีระดับสูงขึ้น สามารถตัดสินใจในสถานการณ์ทางสังคมอย่างผู้ที่มีวุฒิภาวะได้มากขึ้น รวมถึงเพิ่มระดับของความถูกต้อง ความยุติธรรม และความตระหนักถึงความต้องการและสิทธิของผู้อื่น

#### สถานการณ์ปัญหา

การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถานการณ์ปัญหาในการฝึก จำนวน 5 สถานการณ์ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาของเจ
2. ปัญหาของเจ็ด
3. ปัญหาของมิก
4. ปัญหาของเล็ก
5. ปัญหาของอ้อด

#### ขั้นตอนในการฝึก

การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีขั้นตอนดังนี้

#### ขั้นที่ 1 แนะนำสถานการณ์ปัญหา

เป็นการนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เป็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งออกแบบเพื่อสร้างโอกาสในการที่จะได้เห็นมุมมองของบุคคลอื่นๆ เป็นสถานการณ์ที่แทนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่บ้าน โรงเรียน หรือสถานพินิจฯ รวมไปถึงที่ทำงานและที่อื่นๆ แต่ละสถานการณ์นั้นจะนำปัญหามาให้กับเยาวชน โดยทั่วไปจะเป็นปัญหาที่คนอื่นเป็นต้นเหตุ คำถามที่ให้หลังจากการอ่านสถานการณ์แต่ละสถานการณ์จะมีไว้เพื่อตั้งแสดงนัยในส่วนของการให้คุณค่าทางจริยธรรมจากสถานการณ์ปัญหา เช่น การพูดความจริง การช่วยเหลือผู้อื่น การรักษาวินัยหรือการมีวินัยอยู่โดยไม่ต้องการ การไม่ขโมย การปฏิบัติตามกฎหมาย หรือการดำเนินคดีกับผู้ที่ทำผิดกฎหมาย คำถามดังกล่าวจะสามารถก่อให้เกิดการทำทนายจากกลุ่มเพื่อน หรือจากผู้นำกลุ่มในกรณีที่เป็น

เพื่อให้มีการฝึกการตัดสินใจเชิงสังคมที่มีประสิทธิภาพ ในขั้นตอนนี้สมาชิกทุกคนต้องเข้าใจสถานการณ์ปัญหาและเข้าใจว่าสถานการณ์ปัญหานั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตของพวกเขาอย่างไร โดยชัดเจนโดยการใช้คำถาม เช่น

- ก. ใครสามารถบอกกลุ่มได้ว่าปัญหาจากสถานการณ์นี้คืออะไร?
- ข. เพราะอะไรนั่นจึงเป็นปัญหา?
- ค. ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับเราบ้างหรือไม่?
- ง. ใครเคยเจอกับสถานการณ์ลักษณะนี้บ้าง? ขอให้เล่าเหตุการณ์นั้นให้กลุ่มฟัง

### ขั้นที่ 2 สร้างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ในขั้นนี้ ผู้ฝึกสร้างบรรยากาศในการฝึกให้อยู่ในลักษณะที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยผู้ฝึกยกการใช้จริยธรรมระดับสูงขึ้นมาพูดถึงให้ชัดเจนโดยคำถามสมาชิกที่ทำให้การตัดสินใจเชิงบวกถึงเหตุผลที่ตัดสินใจเช่นนั้น และเขียนเหตุผลดังกล่าวบนกระดานเพื่อสะดวกในการทบทวน รวมถึงการปรับแต่งความคิดเห็นหรือคำตอบของสมาชิกกลุ่มให้มีโครงสร้างที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้น เป้าหมายของขั้นตอนนี้คือ การให้ความสำคัญกับการตัดสินใจในเชิงบวกและการให้เหตุผลที่มีจริยธรรมในระดับที่สูงกว่า ซึ่งจะส่งผลให้ผู้รับการฝึกที่ตัดสินใจในเชิงลบหรือมีระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ต่ำกว่าได้มองเห็นถึงมุมมองอื่นๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาระดับจริยธรรมของพวกเขาในขั้นต่อไป

### ขั้นที่ 3 แก้ไขความล่าช้าของการพัฒนาจริยธรรม

เมื่อเกิดบรรยากาศของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับสูงขึ้นมาแล้ว ผู้ฝึกเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าสู่ขั้นต่อไปซึ่งจะเปลี่ยนจุดสนใจไปยังสมาชิกที่มีความล่าช้าของการพัฒนาจริยธรรม โดยการนำสู่การอภิปรายและถกเถียง ซึ่งในทางทฤษฎี การแก้ไขความล่าช้าของการพัฒนาการด้านจริยธรรมหมายถึงการสร้างโอกาสให้มองเห็นมุมมองทางสังคมหรือการทำทาบให้บุคคลพิจารณาถึงมุมมองอื่นๆ โดยเฉพาะมุมมองที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับสูงกว่า โอกาสดังกล่าวสามารถลดกระบวนการทางความคิดที่ยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลางโดยทำให้เกิดความลังเลใจและกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจด้วยจริยธรรมระดับสูงกว่า ซึ่งเปิดทางสำหรับการใช้จริยธรรมระดับที่สูงกว่าในการตัดสินใจเชิงบวกแก่สมาชิกที่มีความล่าช้าโดยการให้โอกาสหรือทำทาบให้เติบโต โดยอาศัยวิธีการเชิญชวนให้สมาชิกที่ตัดสินใจทางลบให้อธิบายถึงมุมมองของตนเอง การบันทึกเหตุผลหรือคำอธิบายการตัดสินใจของพวกเขาให้ทุกคนได้เห็นบนกระดาน ละการเชิญชวนให้สมาชิกส่วนใหญ่ที่ตัดสินใจในทางบวกได้โต้ตอบ

#### ขั้นที่ 4 สร้างความมั่นคงให้จริยธรรมระดับสูง

เมื่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับสูงได้ถูกบ่มเพาะและทำทลายแล้ว ในขั้นต่อไปคือการทำจริยธรรมของกลุ่มให้มั่นคง โดยการทำให้ความเห็นของกลุ่มเปลี่ยนไปเป็นทางบวกและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในขั้นนี้ผู้ฝึกพยายามหาความสอดคล้องสำหรับการตัดสินใจทางบวกและเหตุผลที่มีวุฒิภาวะ สมาชิกกลุ่มที่มีการตัดสินใจด้วยเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ต่ำกว่าตั้งแต่แรกเริ่มจะรู้สึกถูกกดดันให้ป้องกันหรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลงตนเองให้มีจริยธรรมระดับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายของการอภิปรายสถานการณ์ปัญหา คือ การเปลี่ยนแปลงท่าทีทางบวกของสมาชิกส่วนใหญ่ไปสู่การตัดสินใจที่เป็นเอกฉันท์ของกลุ่มให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ หากการอภิปรายเป็นไปตามการตัดสินใจส่วนใหญ่ของกลุ่ม โดยถามว่ามีใครที่คัดค้านที่จะให้การตัดสินใจส่วนใหญ่ นั้นเป็นการตัดสินใจของกลุ่มอย่างเป็นทางการสำหรับคำถามนั้นๆ เช่นเดียวกับการถามถึงเหตุผลที่คัดค้าน หากไม่มีการคัดค้าน จะสรุปการตัดสินใจนั้นเป็นมติเอกฉันท์ของกลุ่ม ซึ่งขั้นตอนนี้จะเป็นการทำให้การตัดสินใจและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับสูงนั้นมีความมั่นคงและได้รับการสนับสนุน รวมไปถึงการกระตุ้นการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้รับการฝึกส่วนที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ต่ำกว่าด้วย ในกรณีที่มีการคัดค้าน การตัดสินใจนั้นยังคงเป็นเพียงการตัดสินใจของสมาชิกส่วนใหญ่เท่านั้น ซึ่งผลจากกรณีนี้ก็ยังคงมีค่าเนื่องจากความสับสนจากคำถามอยู่นั้นก็ยังกระตุ้นการพัฒนาของสมาชิกกลุ่มได้เช่นกัน ในทั้งสองกรณี กลุ่มจะได้รับการชมเชยและให้การสนับสนุนที่ข้อสรุปของการฝึก



## ตัวอย่างสถานการณ์ปัญหาที่ใช้ในการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

### ปัญหาของเจ

เจกับเล็กเป็นเพื่อนโรงเรียนเดียวกัน เมื่อใกล้ถึงวันเกิดของเจ เจบอกกับเล็กว่าเขาอยากได้เครื่องเล่นซีดีเอาไว้ฟังเพลงตอนที่ขับรถ เล็กขโมยเครื่องเล่นซีดีจากรถคันหนึ่งที่จอดไว้ที่จอดรถของโรงเรียนแล้วเอามาให้เจเป็นของขวัญวันเกิด เจรู้สึกตื่นตัวใจมากโดยไม่รู้เลยว่าของขวัญนั้นเป็นของที่ถูกลักขโมยมา

วันต่อมาเจพบกับแก๊งเพื่อนอีกคนหนึ่ง เจรู้ว่าแก๊งนี้มีเครื่องเล่นซีดีและแก๊งเรื่องเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เจบอกว่าเขาเพิ่งได้เครื่องเล่นซีดีเป็นของขวัญวันเกิดและขอแก๊งให้มาช่วยติดเครื่องเล่นซีดี แก๊งตอบว่า “ได้เลย” แล้วก็ถอนหายใจ

“นายดูไม่ค่อยดีเลยนะแก๊ง เป็นอะไรหรือเปล่า?” เจถาม

“เราโดนขโมยของ” แก๊งบอก

“อ้าว โดนขโมยอะไรล่ะ?” เจถามต่อ

“ก็เครื่องเล่นซีดีของเราไง” แก๊งตอบ และเริ่มอธิบายถึงลักษณะของเครื่องเล่นซีดีที่หายไป

หลังจากนั้นเจก็คิดว่า มันช่างบังเอิญเหลือเกินที่เครื่องเล่นซีดีของแก๊งถูกลักขโมยไป ในเวลาไล่เลี่ยกับที่เล็กเอาเครื่องเล่นซีดีมาให้เจเป็นของขวัญ เจเริ่มสงสัยแล้วว่าก็โทรหาเล็ก แน่แน่นอนว่าเล็กสารภาพว่าเขาขโมยมันมาจากรถคันหนึ่ง ซึ่งกลายเป็นว่ามันคือรถของแก๊งนั่นเอง

เมื่อถึงเวลาที่แก๊งจะต้องมาช่วยเจติดตั้งเครื่องเล่นซีดี แก๊งอาจจะจำได้ว่าเครื่องเล่นซีดีนั้นเป็นของเขา ตอนนี้แก๊งมาถึงที่หน้าประตูบ้านของเจแล้วคดจริง

เจ ในฐานะคนที่ได้รับของขวัญที่ถูกลักขโมยมาจากเล็ก ควรจะทำหรือพูดอย่างไร?

1. เจควรบอกแก๊งว่าเล็กเป็นคนให้เครื่องเล่นซีดีแก่เขาหรือไม่

ควรบอก / ไม่ควรบอก / ตัดสินใจไม่ได้

2. เล็กเป็นเพื่อนที่ดีหรือไม่? เจควรจะไว้ใจเล็กหรือไม่ว่าเล็กจะไม่ขโมยของจากเจ?

เป็นเพื่อนที่ดี ไว้ใจได้ / ไม่ใช่เพื่อนที่ดี ไว้ใจไม่ได้ / ตัดสินใจไม่ได้

3. เล็กขโมยของมาเพราะมีเหตุผลที่ดี (เป็นของขวัญให้เพื่อน) เหตุผลที่ดีนั้นทำให้การขโมยเครื่องเล่นซีดีของเล็กเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หรือไม่?

ได้ / ไม่ได้ / ตัดสินใจไม่ได้

4. ถ้าเล็กไม่ได้ขโมยเครื่องเล่นซีดีจากรถของแก๊ง ถ้าเล็กขโมยมาจากรถของคนที่ไม่รู้จัก จะเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หรือไม่ที่เล็กขโมยของมาเพื่อให้เป็นของขวัญวันเกิดเพื่อน?

ได้ / ไม่ได้ / ตัดสินใจไม่ได้

## ประวัติผู้เขียน

ชื่อ

นายเศกสรรค์ พิพัฒน์กานันท์

วัน เดือน ปีเกิด

16 พฤศจิกายน 2521

ประวัติการศึกษา

สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ

จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2538

สำเร็จการศึกษาระดับบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปีการศึกษา 2543

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
 Copyright© by Chiang Mai University  
 All rights reserved